

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

รหัสวิชา ว33232 รายวิชา เพิ่มพูนประสบการณ์เคมี 6

ภาคเรียนที่ 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การแตกตัวของกรด-เบส

เวลา 9 ชั่วโมง ครูผู้สอน ครูรัตนใจ ช้อนเพชร

โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน

=====

=====

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ว 3.2 เข้าใจหลักการและธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร การเกิดสารละลาย การเกิดปฏิกิริยาเคมี มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.4-6 สำรวจตรวจสอบ อภิปราย และอธิบายสมบัติความเป็นกรด-เบสของสารละลาย ค่า pH ของสารละลายและการนำความรู้เกี่ยวกับกรด-เบสไปใช้ประโยชน์

2. ผลการเรียนรู้

1. อธิบายการแตกตัวของกรดแก่ เบสแก่ กรดอ่อน และเบสอ่อน พร้อมทั้งเขียนสมการการแตกตัวเป็นไอออนได้
2. คำนวณหาความเข้มข้นของไอออนในสารละลายกรดแก่และเบสแก่ได้
3. คำนวณหาร้อยละของการแตกตัวของกรดอ่อนและเบสอ่อนได้
4. คำนวณค่าคงที่การแตกตัวเป็นไอออนของกรดอ่อนและเบสอ่อนได้
5. เปรียบเทียบความสามารถในการแตกตัวเป็นไอออนของกรดและเบส โดยพิจารณาจากค่าคงที่การแตกตัวของกรดและเบสได้
6. คำนวณความเข้มข้นของไอออนในสารละลาย เมื่อทราบค่าคงที่การแตกตัวของกรดหรือเบสได้

7. อธิบายความหมายของกรดมอนอโปรติก กรดไดโปรติก และ กรดพอลิโปรติก พร้อมทั้งเขียนสมการการแตกตัวเป็นไอออนได้

3. สำคัญ

การแตกตัวของกรดแก่

กรดแก่ หมายถึง กรดที่เมื่อละลายน้ำแล้วสามารถแตกตัวเป็นไอออนได้ 100 %

การแตกตัวของเบสแก่

เบสแก่ หมายถึง เบสที่เมื่อละลายน้ำแล้วสามารถแตกตัวเป็นไอออนได้ 100 %

การแตกตัวของกรดอ่อน monoprotic

กรดอ่อนหรือเบสอ่อนเมื่อละลายน้ำจะแตกตัวได้เพียงบางส่วน ในสารละลายจึงมี ไอออนและโมเลกุลที่ไม่แตกตัว ดังนั้นจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงผันกลับได้เกิดภาวะสมดุล

สารละลายกรดอ่อน-เบสอ่อน จัดว่าเป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์อ่อน

การแตกตัวของกรดอ่อน diprotic

กรดอ่อนที่มี H จำนวน 2 อะตอม จะแตกตัวให้ H_3O^+ ได้ 2 ไอออน เรียก กรด

ประเภทนี้ว่า กรดไดโปรติก

การแตกตัวของกรดอ่อน polyprotic

กรดอ่อนที่มี H มากกว่า 1 อะตอมจะแตกตัวให้ H_3O^+ มากกว่า 1 ไอออนเรียก กรด

ประเภทนี้ว่า กรดพอลิโปรติก

เบสอ่อนเมื่อละลายน้ำแล้วจะแตกตัวเป็นไอออนได้เพียงบางส่วน เช่นเดียวกับกรดอ่อน โดย

ปฏิกิริยาการแตกตัวของเบสอ่อนเป็นปฏิกิริยาที่ผันกลับได้

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

1. อธิบายการแตกตัวของกรดแก่ เบสแก่ กรดอ่อน และเบสอ่อน พร้อมทั้งเขียนสมการการแตกตัวเป็นไอออนได้

2. คำนวณหาความเข้มข้นของไอออนในสารละลายกรดแก่และเบสแก่ได้
3. คำนวณหาร้อยละของการแตกตัวของกรดอ่อนและเบสอ่อนได้
4. คำนวณค่าคงที่การแตกตัวเป็นไอออนของกรดอ่อนและเบสอ่อนได้
5. เปรียบเทียบความสามารถในการแตกตัวเป็นไอออนของกรดและเบส โดยพิจารณาจากค่าคงที่การแตกตัวของกรดและเบสได้
6. คำนวณความเข้มข้นของไอออนในสารละลาย เมื่อทราบค่าคงที่การแตกตัวของกรดหรือเบสได้
7. อธิบายความหมายของกรดมอนอโปรติก กรดไดโปรติก และกรดพอลิโปรติกพร้อมทั้งเขียนสมการการแตกตัวเป็นไอออนได้

ด้านทักษะ/กระบวนการ

1. ตั้งคำถามที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้และความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถทำการทดลองหรือศึกษาค้นคว้าได้อย่างครอบคลุมและเชื่อถือได้
2. อธิบายการลงความคิดเห็นและการสรุปผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่นำเสนอต่อสาธารณชนด้วยความถูกต้อง

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีความร่วมมือในการตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น
2. มีความสนใจและตั้งใจในการเรียนและการทำกิจกรรม

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

☒ 1. รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์	☒ 2. ซื่อสัตย์สุจริต
☐ 3. มีวินัย	☐ 4. ใฝ่เรียนรู้
☐ 5. อยู่อย่างพอเพียง	☒ 6. มุ่งมั่นในการทำงาน
☒ 7. รักความเป็นไทย	☒ 8. มีจิตสาธารณะ

6. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

☒ 1. ความสามารถในการสื่อสารในการคิด	☒ 2. ความสามารถในการคิด

☒ 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
ในการใช้ทักษะชีวิต

☒ 4. ความสามารถ

☐ 5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

7. สารการเรียนรู้

- การแตกตัวของกรดแก่และเบสแก่และการคำนวณ
- การแตกตัวของกรดอ่อนและการคำนวณ
- การแตกตัวของเบสอ่อนและการคำนวณ

8. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นสร้างความสนใจ

ครูทบทวนสมบัติของสารละลายอิเล็กโทรไลต์ และร่วมกันอภิปรายตามรายละเอียดในบทเรียน เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับความหมายของกรดแก่ เบสแก่ กรดอ่อน และเบสอ่อน

2. ขั้นสำรวจและค้นหา

1. ครูนำอภิปรายเกี่ยวกับการแตกตัวเป็นไอออนของกรดแก่และเบสแก่เมื่อละลายในน้ำตามรายละเอียดในใบความรู้ ซึ่งควรสรุปได้ว่ากรดแก่และเบสแก่แตกตัวเป็นไอออนได้ดีมากหรือแตกตัวได้หมดเป็นอิเล็กโทรไลต์แก่ แล้วอธิบายการคำนวณหาความเข้มข้นของไอออนในสารละลายกรดแก่หรือเบสแก่ตามตัวอย่างในใบความรู้ที่ 14

2. ครูนำอภิปรายเกี่ยวกับการแตกตัวของกรดอ่อนในน้ำเปรียบเทียบกับกรดแก่และให้ความรู้เกี่ยวกับการบอกปริมาณการแตกตัวเป็นไอออนของกรดอ่อน รวมทั้งตัวอย่างการคำนวณตามรายละเอียดในใบความรู้ที่ 14 แล้วอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับการแตกตัวของกรดอ่อน การแปลความหมายของค่า K_a การเปรียบเทียบค่า K_a ชั้นต่างๆ ซึ่งควรจัดได้ข้อสรุปดังนี้

2.1 กรดอ่อนแตกตัวเป็นไอออนได้น้อย การแตกตัวของกรดอ่อนเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ผันกลับได้ ในสารละลายจึงมีทั้งโมเลกุลของกรดอ่อนกับไอออนที่เกิดการแตกตัว

2.2 ความสามารถในการแตกตัวของกรดอ่อน อาจบอกเป็นร้อยละหรือบอกเป็นค่าคงที่การแตกตัวของกรด (K_a)

2.3 กรดมอนอโปรติกแตกตัวขั้นเดียว มีค่า K_a เพียงค่าเดียว กรดไดโปรติกแตกตัวได้สองขั้น มีค่า K_a ได้ 2 ค่า ส่วนกรดพอลิโปรติกแตกตัวได้หลายขั้นมีค่า K_a หลายค่าเท่ากับจำนวนขั้นที่แตกตัวได้

2.4 ค่าคงที่การแตกตัวของกรดชั้นแรกจะมีค่าสูงกว่าค่าคงที่การแตกตัวในชั้นต่อไปตามลำดับ

2.5 ในการเปรียบเทียบปริมาณการแตกตัวเป็นไอออนของกรด ถ้า K_{a1} สูงกว่า K_{a2} มากประมาณ 10^3 เท่า อนุโลมให้ใช้ K_{a1} เพียงค่าเดียว

2.6 กรดที่มีค่า K_a สูง เป็นกรดแก่กว่ากรดที่มีค่า K_a ต่ำ

3. ครุอธิบายถึงการแตกตัวของเบสอ่อนเปรียบเทียบกับเบสแก่ ความสามารถในการแตกตัวของเบสอ่อน พร้อมทั้งยกตัวอย่างการคำนวณตามรายละเอียดในใบความรู้ และร่วมกันอภิปรายจนได้ข้อสรุปดังนี้

3.1 การแตกตัวของเบสอ่อนเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ผันกลับได้ ในสารละลายเบสจึงมีทั้งโมเลกุลของเบสอ่อนและไอออนที่เกิดจากการแตกตัว

3.2 ความสามารถในการแตกตัวของเบสอ่อน อาจบอกเป็นร้อยละหรือบอกเป็นค่าคงที่การแตกตัวของเบส (K_b)

3.3 เบสที่มีค่า K_b สูงเป็นเบสแก่กว่าเบสที่มีค่า K_b ต่ำ

4. ครุนำรูป 8.2 และข้อมูลในตาราง 8.5 มาอภิปรายร่วมกัน เพื่อให้มีความเข้าใจว่าการแตกตัวของกรดและเบส นอกจากจะขึ้นอยู่กับชนิดของกรดหรือเบสแล้วยังขึ้นกับความเข้มข้นและอุณหภูมิ

5. ครุเปิดโอกาสให้นักเรียนสอบถามเนื้อหา เรื่อง การแตกตัวของกรด-เบส ว่ามีส่วนไหนที่ยังไม่เข้าใจและให้ความรู้เพิ่มเติมในส่วนนั้น

3. ขั้นลงข้อสรุป

1. ครุให้นักเรียนเขียนสรุปความเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้เรียนมาและทำแบบฝึกเสริมประสบการณ์ส่งครู

2. ครุมอบหมายให้นักเรียนไปศึกษาความรู้ เรื่อง การแตกตัวเป็นไอออนของน้ำ ซึ่งจะเรียนในคาบต่อไปมาล่วงหน้า

9. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 14 เรื่อง การแตกตัวของกรดและเบส
2. หนังสือเรียนวิชาเคมี 3 ของ สสวท.
3. แบบฝึกเสริมประสบการณ์

10. บุรณาการ -

11. การวัดผลและประเมินผล

สิ่งที่ต้องการวัด/ ประเมินผล	วิธีการวัด	เครื่องมือ วัดผล	เกณฑ์การวัด ประเมิน	การประเมิน ผล(ผ่าน/ ไม่ ผ่าน)
ด้านความรู้ (K) 1. คำนวนหาความเข้มข้นของไอออนในสารละลายกรดแก่และเบสแก่ได้ 2. คำนวนหาร้อยละของการแตกตัวของกรดอ่อนและเบสอ่อนได้ 3. คำนวนค่าคงที่การแตกตัวเป็นไอออนของกรดอ่อนและเบสอ่อนได้	1.การทำแบบฝึกเสริมประสบการณ์	1.แบบฝึกเสริมประสบการณ์	1. ทำได้ถูกต้อง 70 % ขึ้นไป	ผ่าน
ด้านทักษะกระบวนการ (P) 1. ตั้งคำถามที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้และความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถทำการทดลองหรือศึกษาค้นคว้าได้อย่างครอบคลุมและเชื่อถือได้ 2. อธิบายการลงความคิดเห็น และการสรุปผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่น่าเสนอต่อ	1.สังเกตจากการปฏิบัติการทดลอง	1.แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน/ทดลอง	1.ได้คะแนนในระดับปานกลางขึ้นไป	ผ่าน

สาธารณชนด้วย ความถูกต้อง				
ด้านคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ (A) 1. มีความร่วมมือ ในการตอบคำถาม และแสดงความ คิดเห็น 2. มีความสนใจ และตั้งใจในการ เรียนและการทำ กิจกรรม	1.สังเกต พฤติกรรม การเรียน	1.แบบประเมิน พฤติกรรม	1.แบบประเมิน พฤติกรรมระดับ คุณภาพดี ผ่าน เกณฑ์	ผ่าน

แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน

วิชา เพิ่มพูนประสบการณ์เคมี 6

รหัสวิชา ว33232

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2565

● ระดับคะแนน

มากที่สุด = 5 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถปฏิบัติ
ได้มากกว่า 80 %

มาก = 4 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถ
ปฏิบัติได้ 71% - 80 %

ปานกลาง = 3 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถ
ปฏิบัติได้ 61% - 70 %

น้อย = 2 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถ
ปฏิบัติได้ 51% - 60 %

น้อยที่สุด = 1 คะแนน หมายถึง
นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ต่ำกว่า 50 %

ข้อที่	หัวข้อการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน					รวม (20)
		5	4	3	2	1	
1	การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน						
2	การมีความรอบคอบ						
3	การมีความรับผิดชอบ						
4	การตรงต่อเวลา						
	รวม						

• ระดับคุณภาพ

คะแนน	16 – 20	หมายถึง	ดีมาก
คะแนน	11 – 15	หมายถึง	ดี
คะแนน	6 – 10	หมายถึง	พอใช้
คะแนน	1 – 5	หมายถึง	ปรับปรุง

แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5

1. ผลการจัดการเรียนรู้

---

2. ปัญหา/อุปสรรค

---

3. ข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุง

ลงชื่อ

เพชร)
ครู คศ. 2

.....
(นางสาวรัตน์ใจ ช้อน
ตำแหน่ง

ความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

- ☐ เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี รูปแบบถูกต้อง
- ☐ จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้และเรื่องที่สอน
- ☐ กิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอนและเน้นผู้เรียน
- ☐ การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เป็นสำคัญ
- ☐ อื่นๆ/ ข้อเสนอแนะ

ลงชื่อ

.....

(นางสาวภักจิรา พงษ์เกษม)

ตำแหน่ง ครูชำนาญ

การพิเศษ

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ความคิดเห็นของรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ

- ☐ ปรับปรุง ☐ พอใช้ ☐ ดี ☐ ดีมาก ☐
- ดีเยี่ยม
- ☐ อื่น ๆ / ข้อเสนอแนะ

ลงชื่อ

.....

.....

(นางสาวดวงกมล กลิ่นดี)

รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหาร

วิชาการ

ความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน

- ☐ ทราบ

□ อื่น ๆ / ข้อเสนอแนะ

ลงชื่อ

.....
พงศ์สฤต)

สมโภชบางขุนเทียน

(นางมนัสดาภาณท์   รัช

ผู้อำนวยการโรงเรียนรัตนโกสินทร์